

Zenon Grocholewski

"Jean Paul II et les droits de l'homme.
Une année de pontificat", Otfried
Höffe [et al.], Fribourg 1980 :
[recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 25/3-4, 219-220

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Otfried Höffe, Augustin Macheret, Carlo-Josaphat Pinto de Oliveira, Charlotte de Habicht, Jean Paul II et les droits de l'homme. Une année de pontificat, Éditions Universitaires Fribourg Suisse — Édition Saint Paul Fribourg 1980, ss. 215.

Problem praw człowieka jest w współczesnym świecie jednym z najbardziej żywotnych i zarazem twórczych w perspektywie realizowania sprawiedliwości, pokoju i dobra wszystkich mieszkańców ziemi. Problem ten jest przedmiotem żywego zainteresowania także w Kościele, czy to w aspekcie ogólnym, czy to w aspekcie specyficznie kościelnym. Mówi się i dyskutuje coraz bardziej o prawach fundamentalnych wiernych w Kościele, co ma związek głównie z tworzącym się „Prawem Fundamentalnym”, oraz ze zreformowaną w okresie soborowym, i nadal reformującą się, sprawiedliwością administracyjną w Kościele, a także łączy się z wieloma innymi przejawami życia społeczności wiernych. Tej problematyce był poświęcony IV Kongres Międzynarodowy Prawa Kanonicznego, która odbył się w dniach 6—11 X 1980 na Uniwersytecie we Fryburgu Szwajcarskim, na temat *Prawa fundamentalne chrześcijan w Kościele i w społeczności*. Prawie równocześnie z tym Kongresem ukazała się we wspomnianym mieście książka, którą mam zamiar przedstawić, pt. *Jan Paweł II i prawa człowieka*, dotycząca wskazanej problematyki i zajęcia stanowiska wobec niej przez najwyższy Autorytet w Kościele. Książka uwzględnia jedynie pierwszy rok pontyfikatu Jana Pawła II.

Podkreśliwszy zaangażowanie Kościoła Katolickiego gdy chodzi o uznanie i promowanie praw człowieka, Autorzy zaznaczają we *wstępie*: „Jan Paweł II, nie tylko nadal postępuje drogą przejętą w dziedzictwie od ostatnich pontyfikatów, lecz ponadto odróżnia się od swoich poprzedników przez uporczywość z jaką podkreśla znaczenie wolności i praw fundamentalnych. On je przedstawia jako jedyną perspektywę godną człowieka, jako drogę wskazaną dzisiaj przez posłannictwo Ewangelii. Widać, w następstwie dokonywanych zmian, pełną korzyść etyczną, prawną, teologiczną, i — w najgłębszym sensie tego terminu: polityczną — jaką może mieć stanowisko zajęte przez obecnego Papieża. W tym zakorzenia się i znajduje usprawiedliwienie inicjatywa obecnego dzieła” (s. 6).

Na początku znajdujemy trzy *studia* na temat Jana Pawła II i praw człowieka (ss. 111—82): 1. Prof. O. Höffe snuje refleksje na ten temat z punktu widzenia etyki i filozofii społecznej, biorąc pod uwagę także doktrynę społeczno-polityczną Kościoła począwszy od XIX w., oraz współczesną filozofię, by w tym świetle ukazać doktrynę obec-

nego Papieża zawartą w przemówieniach i pismach o znaczeniu głównie pastoralnym. 2. A. Macheret, profesor międzynarodowego prawa publicznego, omawia aspekty polityczno-prawne zagadnienia. Najpierw zajmuje się proklamacją praw człowieka i ich obroną na różnych szczeblach oraz gwałceniem tych praw. Następnie istotą i znaczeniem deklaracji papieskich, tak gdy chodzi o uwrażliwienie sumień i wpływ na formułowanie się norm prawnych, jak też gdy chodzi o respektowanie praw człowieka w Kościele. W końcu konfrontuje myśl Jana Pawła II z aktualnymi tendencjami ideologicznymi i politycznymi. 3. Prof. C. J. Pinto de Oliveira, O. P., zajmuje się oryginalnością teologiczną myśli Papieża w przedmiocie praw człowieka. W aspekcie historycznym ukazuje tę myśl jako kontrastującą nieco ze stanowiskiem Kościoła w XVIII i XIX wieku, oraz jako przedłużenie doktryny społecznej ostatnich papieży, począwszy od Leona XIII. Następnie dzieli się ciekawymi refleksjami na temat oryginalności myśli Papieża z punktu widzenia etycznego (prawa człowieka znajdujące fundament w godności człowieka), a zwłaszcza teologicznego, ukazując jak postulat poszanowania praw człowieka łączy się ściśle z chrystocentryzmem Jana Pawła II.

W drugiej części książki zamieszczone są *teksty* Jana Pawła II na temat praw człowieka, odnoszące się do pierwszego roku pontyfikatu (ss. 83—192). Są one podzielone na cztery części: 1. teksty ogólne; 2. dotyczące wolności fundamentalnych; 3. dotyczące praw politycznych; oraz 4. dotyczące praw socjalnych, ekonomicznych i kulturalnych. Razem jest 54 tekstów. Wyboru dokonała pani Ch. de Habicht. We wstępie podkreślono piętno spontaniczności wypowiedzi obecnego Papieża.

Na końcu książki znajdujemy: 1. Krótką *biografię* Jana Pawła II (ss. 193—197). Autorzy bowiem wychodzą z założenia, że wypowiedzi Papieża mogą być lepiej zrozumiane w kontekście jego życia, studiów, doświadczeń, kontaktów i funkcji. 2. *Wybór publikacji* Karola Wojtyły z lat 1949—1978 (ss. 199—202), mając na uwadze te, które dotyczą problematyki omawianej książki. 3. *Indeks chronologiczny* (ss. 203—206) wszystkich dokumentów Jana Pawła II, dotyczących praw człowieka. Jest ich 99, wydanych na przestrzeni czasu od 17 X 1978 do 8 X 1979. 4. *Indeks analityczny pracy* (ss. 207—214).

Uważam, że książka ta — tak ze względu na wnikliwe spostrzeżenia Autorów, jak też ze względu na bogatą dokumentację — spotka się z wielkim zainteresowaniem także kanonistów, wśród których problem poruszony, jak zaznaczyłem na początku, jest żywo dyskutowany.

Zenon Grocholewski